

Yayın Değerlendirme / Book Reviews

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü Projesi

Tuba Işınsoy Durmuş*

Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin desteğiyle 2013 yılının Şubat ayında başlayan "Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü Projesi", başlangıçtan 20. yüzyıla, ölüm tarihi 1920 yılına kadar olan Türk Edebiyatına ait şair ve yazarların biyografilerini modern biyografi anlayışına göre ele alan bir çalışmadır. Başarılı ve verimli bir yıllık sürenin ardından geçen Eylül ayında, o ana kadar yazılmış ve onaylanmış maddeleriyle proje, genel ağ ortamında bütün dünyanın hizmetine sunulmuştur. Proje çalışmaları, geniş bir akademik kadronun editörlüğünde devam etmektedir. Editörler, öncelikle madde başı olarak yer alacak isimleri belirlemiş, bu isimleri kendi içinde kategorilere ayırarak her ismin edebiyat tarihidaki konumu ölçüsünde projede yer almasını sağlayacak bir sistem oluşturmuşlardır. Editör grubu, yazarlar tarafından proje için hazırlanan maddelerin sunuma hazır hale getirilmesi noktasında yönlendirmeler ve müdahalelerde bulunmaktadır. Dolayısıyla maddeler projenin editör grubu tarafından değil, o konunun uzman kişileri tarafından hazırlanmaktadır. Şu an itibarıyla sistemde kayıtlı 505 farklı madde yazarı bulunmaktadır, bu sayının farklı bölge ve üniversitelerde çalışan çoğunlukla akademisyenlerden oluşması sevindirici bir durumdur. Bu yönüyle projenin geniş katılımlı bir yönünün olduğunu ve bu nitelikte çalışmaların Türkiye'de fazla örneğinin olmadığını hatırlatmak gerekir. Maddelerin neredeyse tamamı, seçilen isimle ilgili çalışması bulunan, çoğunlukla da ilgili konuda yüksek lisans ya da doktora yapmış olan kişilerce hazırlanmıştır. Bu yönüyle proje, tez olarak ortaya konulan ancak yayımlanmadığı için ilgili okurlarının gündemine gelemeyen farklı ve yeni bilgilerin aktarılması konusunda da önemli bir işlev üstlenmektedir. Üstelik sadece web ortamında sunulan bilgilerin yeni kaynaklar ve bilgiler ışığında güncellenmesi de her zaman mümkün olabilecektir. Dolayısıyla, Türk edebiyatıyla ilgili değerlendirme süzgecinden geçmiş, doğru, güvenilir bilimsel bilginin yararlanıcılara etkin bir şekilde ulaştırılmasının da önü açılmış olacaktır.

Daha önce Haluk İpekten vd. tarafından hazırlanan *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü* (Ankara 1988) adlı çalışmada 3180 şair ve yazar tespit edilmişti. Aşık ve tekke edebiyatına dahil edilebilecek isimlerin de bunlara eklenmesiyle proje ile yazar sayısının 7000 civarına ulaşacağı öngörülmektedir. Bu sayının artmasında tezkirelere

* Doç. Dr., TOBB ETÜ, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü – Ankara / Türkiye
tidurmus@etu.edu.tr

girmemiş, mecmualarda şiirlerine rastlanılan, bölgelere ait kaynak kitaplarda isimlerine rastlayabildiğimiz şair ve yazarların payı büyüktür. Projenin alana katkısının en çok bu yönde olacağı düşünülmektedir. Proje grubu ilkesel olarak divan ve aşık/tekke şairlerini ayrı alanlara ait isimlermiş gibi değerlendirmemektedir. Her iki alana katkısı olan maddeler bir arada ve ayrı anabilim dallarında çalışan uzman kişilerce ortak olarak yazılmıştır.

Projenin başlangıç tarihinin üzerinden geçen bir yılda öngörülen 7000 isimden 3000 kadarının onaylanarak sisteme yüklenmiş ve web üzerinden ilgili okurlarına sunulmuş olması da sevindirici bir durumdur.

Projenin tamamlanmasının ardından çalışma, sadece biyografik bilgi sunan değil, aynı zamanda alan uzmanlarının çalıştıkları alana dair malzeme sağlayabilecekleri bir veri tabanı da ortaya çıkarmış olacaktır. Örneğin musiki ile ilgilenen divan, aşık ve tekke şairlerini bir arada görmek isteyen bir araştırmacı, anahtar kelimeler yardımıyla bunu kolaylıkla yapabilecektir. Bunun yanında proje veri tabanında şair/yazarların yetiştikleri sahalara, yaşadıkları yüzyıllara, doğum ve ölüm tarihlerine ve eserlerine göre de arama yapılabilmektedir. Daha önce şairlerin doğum yeri, tarikat ilişkileri ve mesleklerine dair çalışmaların projeye eklenen yeni isimlerle ve artan sayıyla yeniden düzenlenmesi ve rakamsal değişiklikler sunacak olması da projenin öngördüğü, alana katkı sağlayacak sonuçlar arasındadır.

Tamamlanmasının ardından İngilizce ve Rusçaya çevrilerek sunulması planlanan projenin, bestekâr şair/yazarların müzikleriyle, minyatür ve resimlerle görsel açıdan zenginleştirilmesi de hedefler arasındadır. Projenin başarısı, Tanzimat sonrası modern Türk edebiyatı, 20. yüzyıl halk edebiyatı ya da şair/yazarlar dışındaki başka meslek gruplarını değerlendirecek biyografik çalışmaların yapılmasına da öncü olacaktır.

Proje ile ilgili ayrıntılı bilgiye <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com> adresinden ulaşılabilir. Proje grubu, Türk edebiyatına ait zengin biyografi geleneğine katkı sağlamak isteyen yeni madde yazarlarını beklemektedir.